

طراحی فضاهای شهری تعاملی

ایجاد فضاهای عمومی مؤثر

نویسنده

هنری شافتو

ترجمه

دکتر علی وزیری نصیرآباد

انتشارات طعان گستر

ناشر تخصصی معماری و شهرسازی

سرشناسه	: شفتو، هنری، ۱۹۴۷ - م. Shaftoe, Henry
عنوان و نام پدیدآور	: طراحی فضاهای شهری تعاملی: ایجاد فضاهای عمومی موثر/نویسنده هنری شافتو؛ ترجمه علی وزیری نصیرآباد.
مشخصات نشر	: تهران: طحان گستر، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری	: ۱۸۴ ص: مصور.
شابک	: 978-622-7460-93-3
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: عنوان اصلی: Convivial urban spaces : creating effective public places 2008.
یادداشت	: کتاب حاضر توسط مترجمان و ناشران متفاوت در سالهای مختلف منتشر شده است.
یادداشت	: ویژه نامه.
یادداشت	: کتابنامه: ص. [۱۶۵]-۱۷۶.
موضوع	: فضاهای عمومی
موضوع	: Public spaces
موضوع	: شهرسازی -- جنبه‌های اجتماعی
موضوع	: City planning -- Social aspects
موضوع	: معماری -- عوامل انسانی
موضوع	: Architecture -- Human factors
شناسه افزوده	: وزیری نصیرآباد، علی، ۱۳۶۰ - مترجم
رده بندی کنگره	: ۹۰۵۳PN
رده بندی دیویی	: ۲/۷۱۱
شماره کتابشناسی ملی	: ۷۵۹۰۶۷۷
وضعیت کتاب	: فیبا

طراحی فضاهای شهری تعاملی: ایجاد فضاهای عمومی مؤثر

نویسنده: هنری شافتو

ترجمه: دکتر علی وزیری نصیرآباد

طراح و صفحه آرا: عاطفه فیروزی

ناشر: طحان گستر

چاپ: سام

صحافی: سام

نوبت چاپ: اول ۱۴۰۰

شمارگان: ۲۰۰ نسخه

مدیر تولید: ابوالفضل چلانلو

شابک: ۳-۹۳-۰۰۰-۷۴۶-۶۲۲-۹۷۸

قیمت: ۶۰۰۰۰ تومان

www.tahanpub.ir

tahan_publication@yahoo.com

tahan_publication

تلفن مرکز بخش: ۰۲۱-۶۶۴۰۳۲۰۸-۶۶۴۰۳۱۹۱

تلفکس: ۰۲۱۶۶۹۶۷۰۵۹ همراهِ: ۰۹۱۲۱۹۸۵۶۱۷

دیباچه مترجم

امروزه با پیشرفت فناوری و گرایش‌های وافر به فضاهای مجازی و شکل‌گیری یک طرفه تعاملات اجتماعی، شهرهای ما دچار بحران بی‌نامی هستند؛ افراد مناطق مختلف شهری کمتر یکدیگر را می‌شناسند و کمتر با یکدیگر در تماس‌اند. در شهرها پائین بودن حس یگانگی (ما بودن - we feeling) به شدت به چشم می‌خورد و تماس‌های مستقیم بین افراد دستخوش تغییر شده، روابط عاطفی تحت تأثیر قرار گرفته و فردگرایی جایگزین وفاداری به گروه و بیگانگی جایگزین ارتباطات شده است. مردم فاقد حس تعلق به شهر بوده و تنها برای پاسخگویی به نیاز خود از آن استفاده می‌کنند و شهر روحیه غریبه و بی‌خبری از حال دیگران را در اشخاص تقویت می‌کند.

شهر مکان زندگی اجتماعی در جامعه مدنی است، جامعه‌ای که در عین حفظ آزادی‌های فردی شهروندان، زمینه کار، بحث، جریان اطلاعات، مشارکت و... را برای گروه‌های مختلف انسانی به صورت مسالمت‌آمیز فراهم می‌کند. حال آنکه نیاز انسان به روابط اجتماعی به گفته مازلو، یکی از اساسی‌ترین نیازها در برآوردن نیاز به احترام متقابل، اعتماد به نفس، خویشن‌یابی، خود شکوفایی و ایجاد حس تعلق به گروه است و در عین حال فضایی پتانسیل را دارد که بتواند ضمن پاسخگویی به نیازهای اجتماعی انسان فرصتی برای توسعه تعلقات اجتماعی فراهم آورد.

بخش عظیمی از تجارب انسانی و تعاملات اجتماعی افراد در بستر فضا اتفاق می‌افتد و مکان‌ها به تعبیر فرانسویس و مارکوس، این پتانسیل را دارند که ما را به زمین، تاریخ، خاطرات، خانواده و جامعه‌مان پیوند بزنند. لینچ می‌گوید: «فضا وسیله‌ای است که از طریق آن گروه‌های اجتماعی با یکدیگر ارتباط برقرار می‌کنند.» لیکن به‌رغم اهمیت بُعد اجتماعی فضا و نقش کیفیت فضا و ارتباط انسان با محیط در توسعه روابط انسانی، بی‌اعتنایی به پتانسیل‌های فضاهای عمومی و مراکز شهری به تعبیر جان لنگ، سبب از دست رفتن حس هویت گردیده و از سوی دیگر کاهش معنای مکان، تعامل اجتماعی و محتوای رویدادهای پیرامون، از خود بیگانگی عمیق، رفتارهای نابهنجار و بیماری‌های روحی در پی داشته است.

اما رسیدن به آرمان‌های چنین جامعه‌ای خود در گرو فراهم شدن زمینه‌های لازم برای انجام فعالیت‌های اجتماعی است و آن همان ضرورت حضور فضاهای عمومی شهری جهت ساری شدن حیات مدنی جامعه است. چنین فضاهایی به اعتبار اینکه مکان سرمایه‌گذاری‌های مشترک فرهنگی -

اجتماعی و روانی - عاطفی (کلیه افشار اجتماعی) خواهند بود. ذهنیت جامعه مدنی را عینیت خواهد بخشید.

لذا با توجه به آنکه «یک فضای شهری جایی است که مردم می‌توانند یکدیگر را برای گفتگو، مشارکت فعال و حل مسائل عمومی ملاقات نمایند و در این فضا است که شهروندان می‌توانند هویت گروهی، احترام به خود، مهارت‌های عمومی و ارزش مشارکت را دریابند.»

فضاهایی که سبب رونق حیات اجتماعی و مدنی شهر شده و به تبع آن اساسی‌ترین نیاز انسان یعنی نیاز به زندگی اجتماعی و کنش متقابل را رفع خواهند نمود. چنین فضاهایی امکان کالبد یافتن اندیشه‌ها، بروز رفتارهای اجتماعی و شکل‌گیری مشارکت مردمی را فراهم می‌آورد و روابط شهروندی را تسهیل می‌نمایند و به مکان‌های کار، تفریح، تبادل اطلاعات، تظاهرات اجتماعی - فرهنگی و سیاسی - اقتصادی جامعه تبدیل می‌شوند، مکان بروز مخالفت‌ها و موافقت‌ها و نمایش‌های شهری، مکان برگزاری جشن‌ها و سوگواری‌های ملی و مذهبی و دیگر حادثه‌ها و اتفاقات شهری. فضاهای شهری به سبب حادثه‌ها و واقعه‌ها از سویی و عناصر کالبدی خود از دیگر سویی، خاطره‌انگیز می‌شوند.

اما آنچه ضرورت پرداختن به موضوع ایجاد یا احیاء فضاهای شهری را دوچندان می‌نماید، در شرایطی نهفته است که امروزه جوامع مختلف و از جمله جامعه ایرانی با آن دست‌به‌گریبان هستند، امروزه عرصه‌های جمعی و فضاهای شهری با آن میان رفته‌اند و یا چهره از کف داده‌اند. آتشش در محیط شهری و شکل‌گیری فضاهای گمشده و بی‌هویت که فاقد عناصر ارتباطات اجتماعی انسان با یکدیگر و با محیط هستند، به امری عام تبدیل گشته است. لزوم پرداختن به فضاهای عمومی شهری در مقیاس محلی، شهری و فراشهری جهت کاهش تنش‌های اجتماعی از طریق افزایش تعاملات چهره به چهره و برقراری ارتباطات کلامی بیش از پیش احساس می‌گردد.

این کتاب در پی آن است تا با مطالعه نمونه‌ها و دستاوردهای تحقیقات انجام شده در این زمینه، کیفیت‌های مؤثر در طراحی فضاهای تعاملی شهری را که می‌تواند روح تعلقات اجتماعی و تعاملات اجتماعی را در فضا ارتقاء دهد را استخراج نماید. در این کتاب به فضاهای عمومی شهری با سه رویکرد طراحی شهری، اجتماعی و مدیریتی نگریسته شده است و نویسنده تلاش دارد که بداند، چه عاملی باعث می‌شود که افراد در بعضی مکان‌ها احساس خوبی داشته باشند؟ و برای پاسخ به این سؤال از نقطه نظرات استفاده‌کنندگان این فضاها در شهرهای مختلف جهان و نظرات و عقاید متخصصان دانشگاهی استفاده کرده است.

بدنه اصلی این کتاب به سه بخش تقسیم شده است، بخش اول در مورد لزوم ایجاد فضاهای عمومی و سیاست‌های اجتماعی مؤثر در آن‌ها بحث می‌کند، بخش دوم کتاب حاوی نظریه‌ها و اصولی است که روش طراحی و مدیریت فضاهای تعاملی را تحت تأثیر قرار می‌دهد. بخش سوم

بیشتر سعی شده که عملی باشد و در خصوص چگونگی امکان کاربرد دانسته‌هایمان در ایجاد یا نگهداری فضاهای تعاملی شهری بحث می‌کند. همچنین پنج مطالعه موردی برای ادراک بیشتر موضوعات بیان شده در بخش‌های گوناگون آورده شده است. نحوه نگارش کتاب به گونه‌ای است که می‌تواند مانند یک خودآموز به دانشجویان و حرفه‌مندان طراحی شهری آموزش دهد. این اثر را به کلیه دست‌اندرکاران شهری خصوصاً متخصصین شهرسازی و معماری تقدیم می‌نمایم. امیدوارم که مورد استقبال جامعه علمی و حرفه‌ای کشور قرار گیرد. در پایان بر خود واجب می‌دانم از حمایت‌های بی‌دریغ تمامی کارشناسان گرامی که در به انجام رسانیدن این مطالعه کمک‌های بی‌دریغی نموده‌اند، بی‌نهایت سپاسگزارم.

فهرست مطالب

شماره صفحه

عنوان

دییاجه مترجم ۵

کتاب فصل اول / مقدمه ۱۱

۱ - ۱ - مقدمه ۱۲

۲ - ۱ - چکیده ۱۳

۳ - ۱ - مباحثه ۱۵

۴ - ۱ - تعریف فضاهای تعاملی ۱۷

کتاب فصل دوم / فضاهای عمومی - علت داشتن این فضاها چیست و متعلق به

چه کسانی هستند ۲۳

۱ - ۲ - علت داشتن فضاهای عمومی چیست و متعلق به چه کسانی هستند؟ ۲۴

۲ - ۲ - امنیت فضای شهری، انحصاری یا همگانی ۲۹

۳ - ۲ - کودکان و فضای عمومی ۴۹

۴ - ۲ - استفاده از فضای عمومی توسط جوانان ۵۶

کتاب فصل سوم / چه چیزی یک فضای شهری را تعاملی می کند ۶۵

۱ - ۳ - اصول و نظریه ها ۶۶

۲ - ۳ - روان شناسی فضای عمومی ۷۱

۳ - ۳ - حس زیبانشاخی یک ناحیه ۷۶

۴ - ۳ - تأثیرات مهم استفاده از فضای عمومی ۸۶

۵ - ۳ - اندازه، شکل و نوع فضای عمومی ۹۳

کتاب فصل چهارم / چگونه می توان فضاهای عمومی موفق را ایجاد و از آنان

محافظت کرد ۱۰۳

۱ - ۴ - فضای عمومی طراحی شده یا ارگانیک ۱۰۴

عنوان

شماره صفحه

- ۱ - ۱ - ۴ - مطالعه موردی: سوئیتاوالا، بارسلونا ۱۱۱
- ۲ - ۴ - راحتی ۱۱۴
- ۱ - ۲ - ۴ - مطالعه موردی: برلین ۱۲۶
- ۳ - ۴ - لذت بردن ۱۲۹
- ۱ - ۳ - ۴ - مطالعه موردی: بریستول ۱۳۹
- ۳ - ۴ - مدیریت و حفاظت فضاهای عمومی ۱۴۲
- ۱ - ۴ - ۴ - مطالعه موردی: یادوا ۱۴۷
- ۲ - ۴ - ۴ - مطالعه موردی: یورک ۱۵۱
- کتاب فصل پنجم / نتیجه‌گیری: مؤلفه‌های فضاهای تعاملی ۱۵۵
- کتاب منابع و مآخذ ۱۶۵
- کتاب واژه‌نامه ۱۷۷